

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده زنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

تحلیل مقایسه‌ای ویژگی‌های شالیکاران پذیرنده و نپذیرنده بیمه محصول برنج: مطالعه موردی شهرستان بابل

هادی حسین نیا^۱، مریم آرمند^۲، ایمان رحیمی^۳

۱- باشگاه پژوهشگران جوان دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائمشهر

۲- دانشجوی دکتری برنامه ریزی روستائی، دانشگاه تربیت معلم تهران.

۳- کارشناس ارشد زراعت و اصلاح نباتات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائمشهر

Hadi_agronomist@yahoo.com

چکیده

این پژوهش با هدف، بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه برنج از سوی شالیکاران استان مازندران انجام شده است. داده‌های مورد نیاز این پژوهش از طریق نمونه‌گیری به روش تصادفی چند مرحله‌ای و تکمیل ۱۰۰ پرسشنامه به روش مصاحبه حضوری برای سال زراعی ۱۳۹۱-۱۳۹۰ گردآوری شد. به منظور سنجش روایی محتوایی پرسشنامه در مرحله مطالعه مقدماتی، از نظرهای استادان، کارشناسان جهاد کشاورزی و کشاورزان استفاده شد. پایایی پرسشنامه، توسط آزمون مقدماتی مورد تأیید قرار گرفت، به نحوی که ضریب کرونباخ آلفا ۰.۸۶ درصد تعیین گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام گرفت. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ۴۲ درصد از برنجکاران تمایلی به بیمه محصول خود ندارند. نتایج این پژوهش نشان داد که نپذیرندگان بیمه محصول برنج مهمترین مشکلات عدم پذیرش بیمه را در پایین بودن سطح حمایت بیمه یا میزان غرامت و بالا بودن میزان حق بیمه بیان داشتند. از سوی دیگر نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون لجستیک نشان می‌دهد که متغیرهای سابقه کشاورزی، نوع مالکیت مزرعه و میزان آگاهی نسبت به بیمه بیشترین تأثیر را در پذیرش بیمه برنج از سوی کشاورزان داشته‌اند.

کلمات کلیدی: برنج، بیمه محصولات، برنجکاران، بابل

مقدمه

اتکای زیاد فعالیت‌های بخش کشاورزی به طبیعت و روبه‌رو شدن با تغییرات محیطی باعث شده است که فعالیت در این بخش همواره فعالیتی پر خطر و همراه با ریسک باشد (فرایس و همکاران، ۲۰۰۶) و تولیدکنندگان این بخش همواره با خسارات ناشی از بروز حوادث قهری و بلایای طبیعی رو به‌رو اند و زندگی اقتصادی آن‌ها در معرض مخاطرات جدی قرار دارد (کرمی، ۱۳۹۰) و سازوکار حمایتی پیش‌بینی شده برای پیش‌گیری از تحمیل خسارات ناشی از بروز حوادث یادشده به کشاورزان، بیمه محصولات کشاورزی می‌باشد. بیمه‌ی کشاورزی یکی از مهمترین ابزار ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری در این بخش و مقابله با عدم حتمیت و مخاطره‌پذیری شدید فعالیت و سرمایه‌گذاری و به عبارت دیگر مهمترین ابزار حمایتی برای تبدیل مدیریت بحران به مدیریت ریسک است (فالکو و همکاران، ۲۰۰۵). مطالعاتی بر روی پذیرش و عدم پذیرش بیمه محصولات کشاورزی انجام شده که نتایج آنها به مسائل و مشکلات برنامه بیمه اشاره کرده‌اند. برای مثال کهنسال و زارع (۱۳۸۶) عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه بادام در شهرستان تفت را بررسی قرار داده‌اند که نتایج نشان می‌دهد متغیرهای سابقه کار کشاورزی، ارتباط با مددکاران، شرایط آب و هوایی سال گذشته، میزان غرامت دریافتی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر تقاضای بیمه محصول بادام داشته است و متغیرهای سطح تحصيلات کشاورز و درآمد سالانه کشاورز تأثیر معنی‌داری بر تقاضای بیمه این محصول ندارد.

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده ژنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۱۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

مجاوریان و امیرنژاد (۱۳۸۶)، عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه شالیکاران را در استان مازندران مورد بررسی قرار دادند و محل سکونت کشاورز، داشتن آگاهی، سن و سابقه خسارت خشکسالی را از عوامل مؤثر بر افزایش احتمال بیمه شدن افراد معرفی کردند. همچنین اشتیاق افرادی که تجربه خسارت خشکسالی را دارند برای بیمه شدن بیشتر است. وندوپر (۲۰۰۱)، در مطالعه ای که در ویتنام انجام داد، به بررسی تقاضای بیمه از سوی کشاورزان این منطقه بصورت پیمایشی پرداخت. او در پایان تحقیق خود نتیجه گرفت چشم انداز و خصوصیات بیمه های کشاورزی، خصوصیات فردی و درآمد مزرعه و کشاورزی، و سطح تحصيلات کشاورزان از عوامل اصلی تقاضا برای بیمه کشاورزی است. در این تحقیق برای بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه ی محصولات کشاورزی، با توجه به مرور ادبیات انجام گرفته در زمینه پذیرش بیمه، اهداف تحقیق را می توان توصیف ویژگیهای شخصی و حرفه ای برنجکاران و بررسی تاثیر این متغیرها بر نگرش برنجکاران شهرستان بابل نسبت به بیمه محصولات کشاورزی برشمرد.

مواد و روش ها

روش شناسی این پژوهش از جنبه هدف، کاربردی و بر اساس میزان نظارت و درجه کنترل از نوع پژوهش های میدانی است. جامعه آماری مورد بررسی در این پژوهش کشاورزان برنج کار شهرستان بابل بود که بر اساس اطلاعات موجود در پایگاه خوداظهاری کشاورزان سال ۱۳۹۱-۱۳۹۰، ۱۲۰۰ نفر می باشند. در این تحقیق به منظور نمونه گیری از روش تصادفی چند مرحله ای استفاده شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۸۵ نفر محاسبه گردید که برای افزایش دقت به ۱۰۰ نفر افزایش یافت. برای جمع آوری داده های این پژوهش، از ابزار پرسشنامه استفاده شد. که برای تعیین اعتبار محتوایی پرسشنامه از نقطه نظرهای استادان، کارشناسان جهاد کشاورزی و کشاورزان استفاده و اصلاحات لازم انجام گردید. در مرحله پیش آزمون برای سنجش اعتبار پرسشنامه تعداد ۱۰ پرسشنامه توسط برنجکاران تکمیل گردید که میزان آلفای کرونباخ ۰.۸۶ درصد محاسبه گردید که این مقدار برای انجام پژوهش قابل قبول تشخیص داده شده است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شده است و تحلیل رگرسیون لجستیک جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات استفاده شده است.

نتایج و بحث

با تقسیم بندی برنجکاران به دو گروه کشاورزان پذیرنده بیمه و کشاورزان بیمه نشده میانگین خصوصیات اقتصادی- اجتماعی نمونه های مطالعه مورد مقایسه قرار گرفتند. نتایج حاصل از تحقیق (جدول ۱) نشان می دهد که از بین ۱۰۰ پاسخگو، ۵۸ نفر محصول خود را بیمه و ۴۲ پاسخگو محصول خود را بیمه نکرده اند. بالا بودن درصد افرادی که که محصول خود را بیمه کرده اند به معنی تمایل آنها به بیمه نیست بلکه تا حدود زیادی این کار اجباری است زیرا بسیاری از خدمات از جمله ارائه بذر استاندارد شده در گروه بیمه کردن محصول است. و در مجموع افرادی که تمایل بیشتری به بیمه کردن داشتند برنجکاران بین ۴۶ تا ۵۵ سال بوده اند که این نشانگر بالا بودن قدرت ریسک پذیری در این محدوده سنی می باشد.

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده زنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

جدول ۱- پراکنش کشاورزان مورد مطالعه بر اساس سن

گروه سنی	کشاورزان پذیرنده بیمه		کشاورزان بیمه نشده		کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۲۵ - ۳۵	۸	۱۳ / ۸	۹	۲۱ / ۴	۱۷
۳۶ - ۴۵	۱۴	۲۴ / ۱	۴	۹ / ۵	۱۸
۴۶ - ۵۵	۲۲	۳۷ / ۹	۹	۲۱ / ۴	۳۱
۵۶ - ۶۵	۱۰	۱۷ / ۲	۱۵	۳۵ / ۸	۲۵
۶۶ - ۷۵	۴	۶ / ۹	۰	۰	۴
۷۶ - ۸۵	۰	۰	۵	۳۵ / ۸	۵
جمع	۵۸	۱۰۰	۴۲	۱۰۰	۱۰۰
میانگین		۱۱/۶		۸/۴	۱۶/۶۶
انحراف معیار		۶/۱۱		۳/۸۷	۹/۷۷
حداقل		۲۵		۲۸	۲۸
حداکثر		۷۹		۸۴	۸۴

نتایج جدول (۲) نشان می دهد که برنجکاران مورد مطالعه از سطح تحصیلی پایینی برخوردار می باشند. از نظر سطح تحصیلات، ۴۲ درصد آنها (۳۵ نفر) در حد راهنمایی درس خوانده اند و تنها ۴/۲ درصد آنها تحصیلات دانشگاهی دارند. برنجکارانی که از سطح سواد بالاتری برخوردار میباشند بیشتر از سایر کشاورزان برای پذیرش بیمه برنج اقدام کرده اند.

جدول ۲- پراکنش کشاورزان مورد مطالعه بر اساس سطح سواد

سطح سواد	کشاورزان پذیرنده بیمه		کشاورزان بیمه نشده		کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
بیسواد	۱۳	۲۲ / ۵	۱۶	۳۸	۲۹
ابتدایی	۱۶	۲۷ / ۵	۴	۹ / ۵	۲۰
راهنمایی	۲۲	۳۸	۱۳	۳۱	۳۵
دیپلم	۲	۳ / ۵	۶	۱۴ / ۳	۸
بالاتر از دیپلم	۵	۸ / ۶	۳	۷ / ۱	۸
جمع	۵۸	۱۰۰	۴۲	۱۰۰	۱۰۰
میانگین رتبه		۲ / ۴۸		۲ / ۴۲	۲ / ۴۵

بر اساس جدول شماره (۳) اطلاعات به دست آمده نشان می دهد که در مورد میزان اشتغال در زراعت برنج، بیشترین بیمه شدگان دارای سابقه کشت ۱۱ تا ۲۰ سال می باشند و این گروه ۲۷/۶٪ از افراد بیمه شده و ۹/۵٪ از افراد بیمه نشده را شامل می شود.

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده ژنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

جدول ۳- پراکنش کشاورزان مورد مطالعه بر اساس سابقه اشتغال به حرفه کشاورزی

سابقه کشاورزی	کشاورزان پذیرنده بیمه		کشاورزان بیمه نشده		کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۱-۱۰	۱۴	۲۴/۱	۷	۱۶/۶	۲۱
۱۱-۲۰	۱۶	۲۷/۶	۴	۹/۵	۲۰
۲۱-۳۰	۱۰	۲۴/۲	۱۲	۲۸/۵	۲۲
۳۱-۴۰	۸	۱۳/۸	۸	۱۹	۱۶
۴۱-۵۰	۷	۱۲	۶	۱۴/۲	۱۳
۵۱-۶۰	۳	۵/۱	۴	۲/۵	۷
۶۱-۷۰	۰	۰	۱	۲/۳	۱
جمع	۵۸	۱۰۰	۴۲	۱۰۰	۱۰۰
حداقل	۴		۷		۴
حداکثر	۵۷		۶۴		۶۴

بر اساس جدول شماره (۴) نتایج حاصل نشان داد که شغل اصلی ۵۹ درصد پاسخگویان برنجکاری است و بقیه افراد مشاغل دیگری نیز دارند که در این میان میزان افراد پذیرنده بیمه در مقایسه با افراد پذیرنده بیمه در سطح بالاتری قرار داشت. باید توجه داشت که ۳ دلیل مهم انتخاب شغل برنجکاری (به عنوان شغل اصلی و شغل دوم)، مواردی همچون شغل پدری، علاقه شخصی و شرایط محیط زندگی بیان شده است. لذا بر این اساس میتوان اذعان نمود که این افراد چون در سنین پایینتر از بزرگسالان خود تجاربی کسب کرده اند، اینک با استفاده از علم و تحصیلاتی که کسب نموده اند درصد ارتقای سطح کیفی اطلاعات خود بوده اند با این توضیحات شاید تجربه آنان از یک برنجکار باتجربه نیز بیشتر و با علم روز هم راستا تر باشد لذا تصور می شود چنین افرادی در برنامه و اقدامات مراکز جهادکشاورزی مشارکت فعال تر و تمایل بیشتری نسبت به برنامه ها داشته باشند.

جدول ۴- پراکنش کشاورزان مورد مطالعه بر اساس دارا بودن مشاغل جانبی

مشاغل جانبی	کشاورزان پذیرنده بیمه		کشاورزان بیمه نشده		کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
بلی	۱۲	۲۰/۶۸	۲۹	۶۹/۰۴	۴۱
خیر	۴۶	۷۹/۳۰	۱۳	۳۰/۹۵	۵۹
جمع	۵۸	۱۰۰	۴۲	۱۰۰	۱۰۰

بر اساس جدول شماره (۵)، از نظر نوع مالکیت مزرعه، در بین دو گروه مورد مطالعه، تعداد بیشتری از کشاورزان پذیرنده بیمه (۴۹ نفر) نسبت به کشاورزان بیمه نشده (۲۳ نفر) دارای مالکیت شخصی می باشند. که این امر نشان دهنده افزایش قدرت تصمیم گیری در مورد بیمه نسبت به مالکیت های غیر شخصی می باشد.

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده زنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۱۳۹۱ اسفند

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

جدول ۵- پراکنش کشاورزان مورد مطالعه بر اساس نوع مالکیت زمین

مشاغل	کشاورزان پذیرنده بیمه		کشاورزان بیمه نشده		کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
جانبی	۴۹	۸۴ / ۵	۲۳	۵۴ / ۸	۷۲
شخصی	۹	۱۵ / ۵	۱۹	۴۵ / ۲	۲۸
اجاره ای	۵۸	۱۰۰	۴۲	۱۰۰	۱۰۰
جمع					

بر اساس جدول شماره ۶ پراکنش کشاورزان مورد مطالعه بر اساس منبع اخذ اطلاعات پیرامون بیمه برنج نتایج بیانگر این است که ۷۴ درصد افراد به توصیه های مهندسان ناظر و... توجه می کنند. اگر بخواهیم نتیجه گیری کنیم مشخص میشود که برنجکاران از مروجین و مهندسين حرف شنوی بالایی دارند اما یا به آنها دسترسی ندارند یا اینکه وقت کمی در اختیار آنها گذاشته میشود و یا به عبارتی در اطلاع رسانی و ملاقات با آنها کم کاری میشود.

جدول ۶- توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر حسب منبع اخذ اطلاعات پیرامون بیمه برنج

کشاورزان پذیرنده بیمه		منبع اخذ اطلاعات بیمه
فراوانی	درصد	
۴	۶ / ۹	رادیو و تلویزیون
۲۸	۴۸ / ۳	مهندس ناظر
۵	۸ / ۶	فرزندان
۹	۱۵ / ۵	سایر باغداران
۱	۱ / ۷	نشریات ترویجی
۱۱	۱۹	کلاس های آموزشی
۵۸	۱۰۰	جمع

دلایل عدم پذیرش بیمه (جدول ۷) عبارتند از پایین بودن سطح حمایت بیمه یا میزان غرامت پرداختی به کشاورزان که این موضوع به دلیل انجام نشدن کار کارشناسی در خصوص برآورد خسارت های وارده می باشد. کشاورزان معتقدند که عدم رعایت تعهدات بیمه گر و پائین بودن سطح حمایت یکی از مهمترین دلایل عدم علاقه آنها به بیمه می باشد. ۹۵ نفر از پاسخ گویان علت عدم تمایل به بیمه محصول برنج را عدم رعایت تعهدات از سوی بیمه گر و پایین بودن غرامت پرداختی اعلام کردند.

پانزدهمین همایش ملی برنج کشور

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری - پژوهشکده زنتیک و زیست فناوری کشاورزی طبرستان

۱-۲ اسفند ۱۳۹۱

(محور برنج ایرانی، سرمایه ملی)

جدول ۷- علل عدم تمایل شالیکاران به بیمه محصول برنج

دلایل عدم بیمه (درصد)

ردیف	گویه	۱	۲	۳	۴	۵	اولین
۱	به دلیل پایین بودن سطح حمایت بیمه یا میزان غرامت	۰/۶	۴/۵	۲۴/۵	۲۶/۵	۴۳/۹	۱
۲	به دلیل کوچک بودن اندازه مزرعه	۲۰	۱۲/۹	۲۱/۳	۲۵/۲	۲۰/۶	۲
۳	به دلیل درآمد پائین	۳۰/۳	۲۲/۹	۲۰/۶	۱۶/۸	۱۹/۴	۳
۴	به دلیل عدم آشنائی با اهداف و مزایای بیمه محصولات	۵۲/۹	۱۵/۵	۱۴/۸	۹	۷/۷	۴
۵	به دلیل نداشتن نقدینگی	۳۵/۵	۱۱	۱۷/۴	۱۸/۱	۱۸/۱	۵

اعداد ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ به ترتیب بیانگر کمترین امتیاز، امتیاز کم، امتیاز متوسط، امتیاز زیاد، بیشترین امتیاز است.

نتایج حاکی از آن است که اکثر افراد مورد آزمون، از تجربه کافی در برنجکاری برخوردارند. هرچند اکثر برنجکاران از وجود خطرات احتمالی در کشاورزی احساس خطر می کنند و اکثریت آنان از این خطرات اطلاع دارند اما فقط حدود ۵۲ درصد افراد جهت پیشگیری از خسارت های احتمالی اقدام به بیمه نمودن مزارع برنج نموده اند. از عواملی که در عدم اقدام ۴۸ درصد باقیمانده دخیل باشد می توان به میزان درآمد، میزان شرکت در کلاس های ترویجی و آموزش و ملاقات مهندسان ناظر و کارشناسان مربوطه، مسافت محل زندگی تا مرکز خدمات و ... اشاره نمود.

در مجموع افرادی که تمایل بیشتری به بیمه کردن داشتند برنجکاران بین ۴۶ تا ۵۵ سال بوده اند که این نشانگر بالا بودن قدرت ریسک پذیری در این محدوده سنی می باشد. و برنجکارانی که از سطح سواد بالاتری برخوردار میباشند بیشتر از سایر کشاورزان برای پذیرش بیمه برنج اقدام کرده اند. بیشترین بیمه شدگان دارای سابقه کشت ۱۱ تا ۲۰ سالی می باشند. شغل اصلی ۵۹٪ پاسخگویان برنجکاری است و بقیه افراد مشاغل دیگری نیز دارند که در این میان میزان افراد نپذیرنده بیمه در مقایسه با افراد پذیرنده بیمه در سطح بالاتری قرار داشت. در مورد سطح زیر کشت کل محصولات زراعی اطلاعات نشان می دهد که گروه پذیرنده بیمه دارای اراضی برنجکاری بزرگتر یا بیشتری هستند. از نظر نوع مالکیت مزرعه، تعداد بیشتری از کشاورزان پذیرنده بیمه نسبت به کشاورزان بیمه نشده دارای مالکیت شخصی می باشند. که نشان دهنده افزایش قدرت تصمیم گیری در مورد بیمه نسبت به مالکیت های غیر شخصی می باشد.

باتوجه به اینکه طبق آمارهای جهاد کشاورزی شهرستان بالغ بر ۳۰۰ کلاس ترویجی برای حدود ۲۸۱۴۷ نفر توسط مراکز دولتی و خصوصی برگزار گردیده لذا شاید بتوان ادعا نمود که برنجکاران در این امر کم کاری کرده اند. البته باید تدبیری اندیشیده شود تا برنجکارانی که دسترسی به مرکز خدمات یا کارشناس ندارند از موهبت بی بهره نمانند، با توجه به اینکه اکثریت کشاورزان آگاهی و اطلاعاتشان را از سوی سایر کشاورزان اعلام نموده اند لذا اولین پیشنهاد تحقیق این است که باید در برنامه های ترویجی، بیشتر از کانال های محلی و برنجکاران نافذ استفاده شود.

باید سطح حمایت بیمه با توجه به هزینه هایی که کشاورزان متحمل می شوند بیشتر باشد. در بین کشاورزان، اعتمادسازی بسیار مهم است و این مسئله هم به نحوه برخوردها و ارتباط کارشناسان و کارگزاران با کشاورزان و هم به عمل به وعده های بانک بر می گردد که باید زمان تعیین و پرداخت خسارت کوتاه باشد

با توجه به الگوی کشت سنتی و قدیمی کشاورزان با سنین بالاتر، تمایل کمتری به بیمه کردن مزرعه خود دارند. لذا باید با استفاده از خدمات ترویجی تشویقی این دسته از کشاورزان را نیز به این مقوله ترغیب داشت.

پیشنهادات

با توجه به نتایج به دست آمده در این تحقیق نکات زیر پیشنهاد می گردد:

- ۱- مهمترین پیشنهاد این پژوهش، با توجه به پایین بودن سطح سواد کشاورزان، برگزاری کلاس های ترویجی و آموزشی به زبان محلی و محاوره ای ساده در زمینه آشنایی با بیمه و مزایای آن می باشد.
- ۲- همچنین اجرای سیاست بیمه اجباری در قبال ارائه خدمات و نهاده های دولتی در کوتاه مدت منطقی بنظر می رسد، اما در بلند مدت به کاهش اعتماد کشاورزان به این سیاست و واکنش منفی آنها خواهد انجامید.
- ۳- آموزش مروجان مراکز خدمات کشاورزی به منظور ترویج فرهنگ بیمه در جوامع روستائی.
- ۴- ارزیابی دقیق خسارات وارده و پرداخت عادلانه خسارت به آسیب دیدگان یکی از عوامل موثر بر پذیرش بیمه از سوی شالیکاران می باشد.
- ۵- پرداخت سریع و بموقع غرامت تأثیر فراوانی در رضامندی بیمه گزاران و خرید مجدد بیمه نامه توسط آنها و تشویق دیگر کشاورزان به خرید بیمه نامه خواهد شد.

منابع

- کریمی، آ.، ۱۳۹۰، بررسی عوامل موثر بر احتمال پذیرش بیمه ی محصول گندم در استان کهگیلویه و بویراحمد، مجله اقتصاد کشاورزی، ج ۵، شماره ۲، صفحه ۱۸-۲۶.
- کهنسال، م. ر. و س. زارع؛ ۱۳۸۶. بررسی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه بادام : پژوهش موردی شهرستان تفت فصلنامه بیمه و کشاورزی، سال پنجم، شماره ۱۷، ص ۵۲-۲۱
- مجاوریان، م.، امیرنژاد، ح.، (۱۳۸۷) بررسی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه توسط شالیکاران (مطالعه موردی : شهرستان ساری)، مجله کشاورزی، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۱۶۲-۱۵۱.
- Falco O, Lien G, Koesling M, Valles PS and Ebbesvik M, 2005. Comparing risk perceptions and risk management in organic and conventional dairy farming: empirical results from Norway. *Livestock Production Science* 95: 11-25.
- Fraisse CW, Breuer NE, Zierden D, Bellowc JG, Pazd J, Cabrera VE, Garcia Y Garcia A, Ingram KT, Hatch U, Hoogenboomd G, Jones JW and Obrien JJ, 2006. AgClimate: A climate forecast information system for agricultural risk management in the southeastern USA. *Computers and Electronics in Agriculture* 53: 13-27.
- Vandever, Monte L.A. (2001), "Demand for area crop insurance among Litchi producers in northern Vietnam". *Journal of Agricultural Economics*. 26(2): 173-184.